

NA HET PROEFDRAAIEN, OP DE **W**ERKBANK!

Lost de subsidielijn
Bovenlokale
Cultuurprojecten de
verwachtingen in?

Suggesties tot bijsturing door De Federatie

JANUARI 2021

INHOUD

B IJ WIJZE VAN INTRO	● P.3
H ISTORIEK EN WERKWIJZE	● P.4
C IJFERANALYSE. EERSTE TRENDS	● P.5
W IEROOK, PLUIMEN EN PAILLETEN	● P.9
5 STEKEN OM WEER OP TE RAPEN. WAT KAN BETER?	● P.10
E VEN CITEREN. DE STEM VAN PARLEMENTAIRES	● P.15
V AN CONSTATATIE NAAR OPLOSSINGEN	● P.17

EEN NIEUW DECREET. EEN NIEUWE REALITEIT?!

Medio 2018 werd het decreet Bovenlokale cultuurwerking boven de doopvont gehouden. Bovenlokaal en transversaal denken zou steeds nadrukkelijker vorm krijgen. Nieuwe opportuniteiten en frisse dynamieken moeten leiden tot een shift in het cultuurlandschap...

We spreken over een evolutie die De Federatie al geruime tijd nauwlettend in het oog houdt. In 2014, nog voor cultuur bij de provincies verdween, werkten we aan een toekomstscenario onder het motto: A new deal. Vanaf 2017 was De Federatie via een klankbordgroep betrokken bij de visienota bovenlokale cultuur en gaven we feedback op het bijhorend decreet dat in de steigers stond. Zodra het decreet Bovenlokale cultuurwerking het levenslicht zag, hield De Federatie vinger aan de pols. Ronde na ronde hingen we met onze neus boven de feiten (stille getuige: onze bovenlokale nieuwsbrieven). Keer op keer vingen we kritische geluiden op uit onze achterban (zoals: "Dit voelt aan als een verschraling voor onze sectoren"). Tegelijk beluisterden we honderden stemmen via de uitbouw van onze State of the Region.

Uit deze vele gesprekken en tafels haalden wij 'voeding' voor deze nota. Want we blijven geloven in een bovenlokaal decreet dat via coaching en projectmiddelen, inspeelt op een geografisch

tussenniveau en verbindende kansen. Maar samen met de Vlaamse overheid willen we zoeken naar verbetering. We stellen namelijk ook vast dat ook de bevoegde minister correcties wenst. Dezelfde signalen vangen we op in het parlement.

Wij stippen alvast onze bezorgdheden aan: te weinig perspectief voor amateurkunsten, sociaal-culturele vrijwilligersinitiatieven glippen systematisch tussen de mazen van het net, de lat ligt hoog (er wordt veel ineens verwacht!), de dossierlast is niet min, innovatie staat erg centraal terwijl de uitbouw van je basiswerking ook financiële duwtjes in de rug verdient, verder is de tijd tussen aanvraag en uitvoering o.i. te lang en komen weinig nieuwe spelers piepen aan de horizon.

Vandaar onze **dubbele aanbeveling. Ga met de fijne kam door de bestaande projectlijn om bovenstaande te ondervangen en installeer daarnaast als extra een 'light-lijn'**. Hiermee doelen we een impulslijn voor kleinere bovenlokale initiatieven die risicovol of ambitieus bezig zijn en hierin willen groeien. Ons voorstel: reserveer 1 miljoen, ofwel 140 x 7.000 euro. Zie dit als een **hefboomsubsidie om bestaande kiemen** (en dus niet perse iets nieuws) **op te schalen en/of te professionaliseren**. We reiken alvast enkele concrete toetsstenen aan zoals: een initiatief van en voor burgers, gedragen door vrijwilligers dat leidt tot een verbetering, zakelijk/professioneel of inhoudelijk.

Steeds bereid tot verder beleidsoverleg, kijken we uit naar concrete beslissingen.

SINDS 1 JANUARI 2019 IS HET DECREET BOVENLOKALE CULTUURWERKING VAN KRACHT. DIT DECREET HEEFT TOT DOEL:

- een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking uitbouwen, stimuleren en optimaliseren en
- cultuurparticipatie bevorderen en versterken

NA PROVINCIAAL, BOVENLOKAAL

Het decreet Bovenlokale cultuurwerking is nog pril. Gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 15 juni 2018, is de regelgeving operationeel sinds 1 januari 2019.

Het decreet is gegroeid uit de middelen en ambities van wat ooit het provinciaal cultuurbeleid was, tijdelijk in stand gehouden door het 'Transitiereglement'. We brengen in herinnering dat vooral amateurkunsten hier heel wat te verliezen hadden. Anderhalf miljoen euro kon rechtstreeks gelinkt worden aan provinciaal amateurkunstenbeleid. Uit de derde en vierde ronde van het Transitiegereglement viel af te leiden dat amateurkunsten en sociaal-cultureel werk zoekende waren na de heroriëntering. 13 tot 18% van de aanvragen kwam uit onze sectoren.

Het decreet Bovenlokale cultuurwerking had m.a.w. een gat te vullen... Het wil organisaties kansen bieden om te experimenteren en door te groeien binnen hun praktijk.

De verwachtingen bij de uitrol van het decreet Bovenlokale cultuurwerking waren van meet af aan hooggespannen...

"Gezien de oorsprong van de middelen, zou het niet meer dan normaal zijn dat bovenlokaal cultuurwerk ook stimulansen geeft aan bottom-up initiatieven met ambitie."

- Een lidorganisatie van De Federatie

GELUIDEN UIT HET VELD

Een eerst evaluatie van dit decreet was aangekondigd na de indienronde van 15 november 2020. Minister-president Jan Jambon houdt woord. In het voorjaar 2021 is het (eindelijk) zover. **De Federatie wachtte niet af.** Wij evalueerden consistent alle voorbije indien rondes, luisterden naar feedback van onze leden én doorkruisten Vlaanderen om tussentijds input te verzamelen.

Een sector ondersteunen kan niet zonder behoeftepeiling. Wij willen initiatieven op het 'tussenniveau' zelf een stem geven. Daarom, State of the Region (meer uitleg op de achterflap p.20). State of the Region is een spraakmakend event waar honderden (boven)lokale spelers - en dus potentiële indieners (!) - de kans krijgen om mee na te denken over het Vlaamse cultuurbeleid. Hun suggesties zijn verweven in dit rapport.

Onze evaluatie is alvast grondig gemaakt. **We geven onze ideeën graag mee voor een aantal aanpassingen aan het decreet ter zake.**

"De stem van lokale groepen moet Vlaanderen alert houden voor wat zich afspeelt aan de basis."

- Ellen De Boeck, De Federatie

C IJFERANALYSE. EERSTE ZICHTBARE TRENDS

In wat volgt zoomen we in op cijfers, ter beschikking gesteld door het Departement cultuur, jeugd en media. We benoemen tendensen en interpreteren deze in het licht van onze sectoren. Waar mogelijk staan we stil bij niet gehonoreerde aanvragen. De analyse daarvan zegt immers minstens zoveel als die van goedgekeurde projecten.

De dataset heeft betrekking op de eerste 3 rondes met indiendata: 15 mei 2019, 15 november 2019 en 15 mei 2020. De goedkeuring volgt telkens 5 maand later.

BESCHIKBAAR KREDIET, AANTAL TOEZEGGINGEN

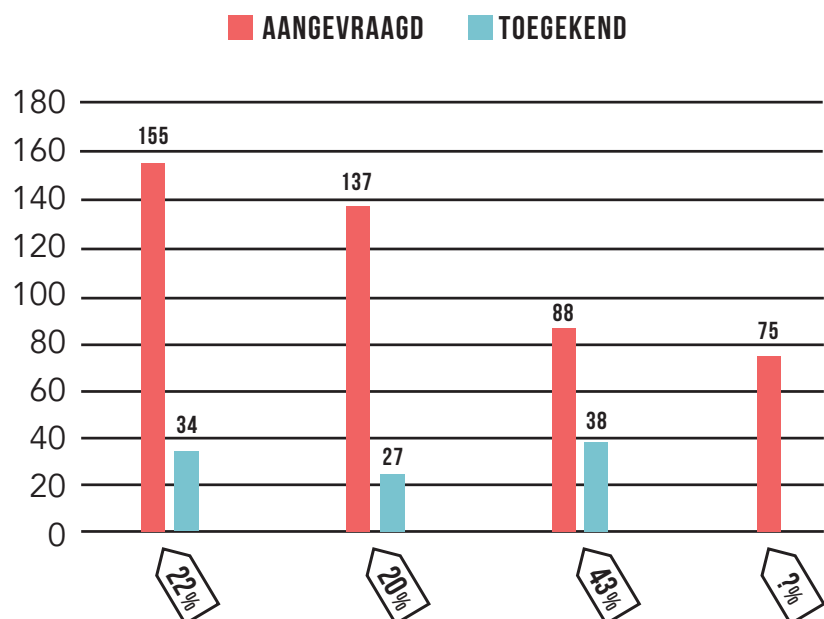
Aanvankelijk was er voor deze nieuwe subsidielijns 7,5 miljoen euro voorzien. Na afroaming en een besparing van 6% werd de projectpot gereduceerd tot 5.665.380 euro. Voor de 2 volgende subsidierondes is een budget van 6.599.000 euro voorzien. En lichte verhoging ten aanzien van het eerste jaar. Onderstaande tabel geeft de toegekende bedragen per ronde mee. Bijhorende grafiek weerspiegelt het slaagpercentage.

In het totaal werd in ronde 1 voor 21 miljoen euro subsidie-middelen aangevraagd, in ronde 2 circa 11 miljoen, in ronde 3 pakweg 6,5 miljoen en in ronde 4 bijna 7 miljoen euro. In het totaal werd in ronde 1 voor 21 miljoen euro subsidie-middelen aangevraagd, in ronde 2 circa 11 miljoen, in ronde 3 pakweg 6,5 miljoen en in ronde 4 bijna 7 miljoen euro.

Tabel 1: Totale som voor de goedgekeurde dossiers.

	BUDGET 2020		BUDGET 2021
	€ 5.665.380		€ 6.599.000
RONDE 1 (indiendatum 15/05/2019)	€ 2.954.768	RONDE 3 (indiendatum 15/05/2020)	€ 2.285.051
RONDE 2 (indiendatum 15/11/2019)	€ 2.028.040	RONDE 4 (indiendatum 15/11/2020)	
RESTBEDRAG	€ 682.572	RESTBEDRAG	

Grafiek 1: Verhouding gevraagd vs toegekende dossiers

“In functie van onze tijd, willen we onze slaagkans kunnen inschatten.” - Deelnemer, State of the Region Aarschot

De ambitie van dit decreet is stimuleren en prikkelen. Letterlijk en figuurlijk grenzen verleggen. Het bovenlokale decreet is aanvullend bedoeld, maar **wordt soms (onterecht) als ‘reddingsboei’ aangereikt wegens een tekort aan structurele middelen**. Door besparingen, het wegvallen van participatieprojecten, het verdwijnen van de impulssubsidie bij Literatuur Vlaanderen, worden (boven)lokale actoren van het kastje naar de muur gestuurd. Het lijkt op het willen ondervangen van nieuwe hiaten zonder er écht een vangnet voor te bieden.

» Na het Transitierglement zoeken grote en kleine projecten hun weg naar het bovenlokale decreet. De wisselwerking (afbakening) met andere fondsen en decreten moet duidelijker zijn. Er wordt streng geoordeeld door ministers Lydia Peeters en Jan Jambon. **Het eerste jaar bedraagt het aantal goedgekeurde dossiers slechts 1 op 5**. Een substantieel deel van hen haalt het niet. **Finaal was er in 2020 budget over**. Nadien stellen we een forse inhaalbeweging vast. Het resultaat van ‘geschiktere profielen’ in combinatie met een mildere beoordeling?

AANDEEL AK/SCW

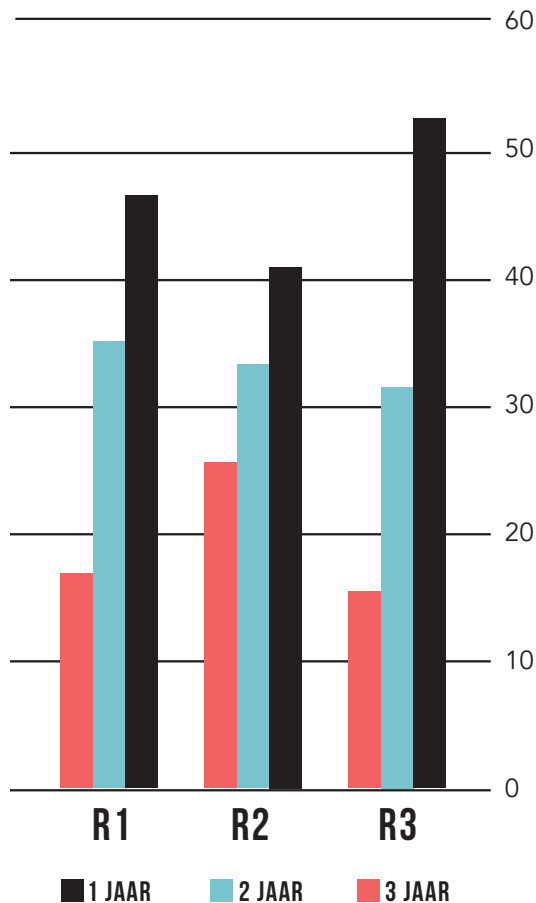
Zowel professionele kunsten, amateurkunsten, erfgoed, circus, sociaal-cultureel volwassenenwerk, jeugdwerk als lokaal cultuurbeleid komen in aanmerking voor subsidie.

Artistieke trajecten, talentontwikkeling, participatief theater, ... zijn regelmatig terugkerende thema’s. We zien amateurkunsten vaak opduiken, in het gezelschap van professionele gezelschappen of lokale besturen, minder vaak ‘alleen’. Qua ‘labelling’ stelt zich wel een probleem. Het gaat om zelfinschatting, wat vraagtekens oproept bij de analyse.

» Er zijn geen garanties dat de voormalig provinciale middelen daadwerkelijk naar de amateurkunsten- of sociaal culturele sector stromen. De projectpot is niet geoormerkt. **Onze sectoren raken gaandeweg ontmoedigd**. Ze dienen steeds minder vaak in. Anderzijds, wie indient, doet dit met stijgend succes.

DUUR VAN DE PROJECTEN

Grafiek 2: Duur van de toegekende projecten (uitgedrukt in %) – ongeacht sector

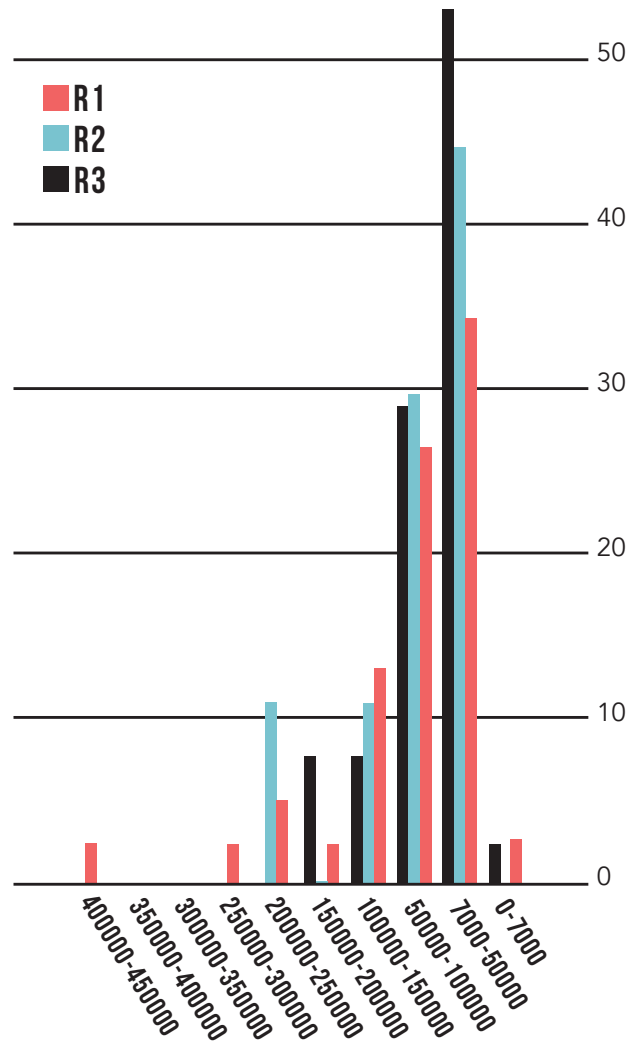
» Ronde 2 met 27 goedgekeurde dossiers kende het beste evenwicht tussen kort, middellang en langer lopende projecten. **Projecten van 1 jaar zijn over de 3 indienrondes heen het populairst.** Ze winnen opmerkelijk aan gewicht de laatste ronde. Vraag is wel, wat na de projectsubsidie? **Welk perspectief hebben succesvolle projecten die willen verduurzamen?**

- Deelnemer, State of the Region Deerlijk:

“Het toekennen van beperkte bedragen is van cruciaal belang om als bescheiden initiatief te durven intekenen.”

TOEGEKENDE BEDRAGEN PER PROJECT

Grafiek 3: Verhouding bedragen toegekende per project (uitgedrukt in %) – ongeacht sector

» Ronde 1 kende qua toegekende bedragen nog echte uitschieters. Daarna begon het uitkristalliseren. De toegekende bedragen per project liggen in ronde 3 over het algemeen een stuk lager dan in vorige rondes. 55% krijgt niet meer dan 50.000 euro. Slechts één aanvrager blijft onder de grens van de bescheiden 7.000 euro. **Deze optie - met minder bewijslast - is ofwel niet gekend bij vrijwilligers, ofwel niet in verhouding met de hoge lat van dit decreet.**

GEOGRAFISCHE SPREIDING

Tabel 2: Geografische spreiding van de goedgekeurde projecten ongeacht sector

	(eenheid)	BRUSSEL	W-VL	O-VL	VL-BR	ANTW	LIMBURG
RONDE 1	1 = 2,95%	5,9%	20,6%	11,8%	20,6%	20,6%	20,6%
RONDE 2	1 = 3,7%	7,4%	25,9%	25,9%	14,8%	18,5%	7,4%
RONDE 3	1 = 2,6%	2,6%	23,7%	23,7%	13,2%	18,4%	18,4%

Noot: Deze cijfers hebben betrekking op de plek waar de aanvrager gevestigd is. De uitvoering van het project is bovenlokaal en kan dus provinciegrenzen overschrijden.

West-Vlaanderen en Antwerpen scoren het meest constant. Verder is er een min of meer gelijkmatige spreiding, al zijn er uitschieters 'naar onder' toe.

Interessant zou zijn om de provinciale bril even af te zetten en te vervangen door de regionale kijk. **Zijn er regio's waar geen of onvoldoende instroom van projecten is?** Waar bevinden zich leemtes en hoe verklaar je in regio's met veel aanvragen het succes? Mogelijks zijn IGS'en in de toekomst een hulp voor een nog evenwichtiger geografische spreiding.

WIEROOK, PLUIMEN & PAILLETEN

Als sectorfederatie wan we graag mee op zoek naar opportuniteiten en randvoorwaarden om dit decreet alle kansen te geven. Wat loopt volgens ons goed?

Het decreet Bovenlokale cultuurwerking:

- Speelt in op een nood aan projectwerking over sectoren en gemeentegrenzen heen.
- Ondervangt deels de voormalige provinciale toelagen en vult een hiaat op tussenniveau.
- Kan rekenen op een stabiele beoordelingscommissie. Dit is nodig voor een consequente invulling van het begrip bovenlokaal.
- Is gezegend met een stipte administratie die de procedures tijdig afrondt.
- Krijgt appreciatie van indieners wegens feedback en motivatie bij de beslissing.
- Heeft OP/TIL als sterkhouders. Het bovenlokale steunpunt dat op gevarieerde wijze coaching biedt: collectief, individueel, op maat, offline en online.
- Raakt langzaam maar zeker ingeburgerd. Het bestaan sippelt -langzaam- door in heel Vlaanderen.
- Biedt kansen op nieuwe partnerships. Is een stimulans om verder te kijken dan het vertrouwde.
- Kent een vrij evenwichtige spreiding tussen korte en langere projecten.
- Is zelfsturend. De gevraagde subsidiebedragen zijn min of meer uitgekristalliseerd. De helft van de aanvragers mikt op een bedrag lager dan 50.000 €.

State Torhout: Een derde zegt het decreet goed te kennen, nog eens een derde heeft er min of meer weet van. Een mooie progressie ten opzichte van vorige edities.

5 STEKEN OM WEER OP TE RAPEN, WAT KAN BETER?

1. EN ÉN ÉN VERHAAL... TEVEEL VAN HET GOEDE

Gewoon samenwerken over gemeentegrenzen heen volstaat niet om in aanmerking te komen voor deze projectsubsidie. Dit decreet verlangt veel meer.

Het heeft een 'en en en verhaal' voor ogen.

We noemen de voornaamste:

- transversaliteit, het denken over sectoren heen
- bovenlokale aanwezig (uitstraling, publieksbereik, impact, ...)
- grondige kennis van de functieduo's
- daarbovenop: zich -vrijblijvend- verhouden tot extra beleidsprioriteiten
- samenwerken met relevante partners
- voorleggen van een doordachte communicatiemix
- zakelijke degelijkheid
- verduurzaming (het potentieel om je model uit te rollen) is een pluspunt
- ...

De motivatie moet quasi op àl deze facetten goed zitten. **De standaard is meteen gelegd...** (te) hoog. Het bovenlokale decreet richt zich, mogelijks ongewild, op techneuten met veel tijd en een goede pen.

"Ik ben als projectmedewerker aangeworven voor het schrijven van een aanvraagdossier."

- Deelnemer, State of the Region Torhout

Wat je ook indient, de aanvraag moet voldoen aan een **waslijst van voorwaarden**.

Bovenlokaal en transversaal worden vaak in één adem genoemd, terwijl samenwerken over gemeentegrenzen niet automatisch het samenwerken over sectoren of domeinen zou mogen impliceren. Ook al is de combi geen absolute must voor projectindieners, het blijft een meerwaarde en geeft mentale druk.

De functies zaaien verwarring. Ondanks de gelijkaardige naamgeving in het decreet SCW (en Kunsten), dekt de term niet dezelfde lading. Wie subsidie aanvraagt moet bovendien intekenen op minstens twee functiecombinaties... $2 \times 2 = 4$. Best heftig.

De beleidsprioriteiten zijn: ① inspelen op maatschappelijke uitdagingen door te streven naar maximale cultuurparticipatie, ② meerwaarde creëren door eigen sterkten te verbinden via samenwerking en ③ inzetten op nieuw en jong talent door ontwikkelingskansen. Het zijn geen uitsluitende criteria, ze worden wel aangemoedigd. Er zijn echter feiten noch cijfers over het gewicht ervan bij goedkeuring van de dossiers.

Kortom, er zijn **veel facetten ineens die qua werklast en complexiteit vaker afschrikken dan aanmoedigen**, horen wij op onze States of the Region.

Q AANBEVELINGEN

- Ga voor heldere taal. Vermijd vakjargon zoals transversaal, functiemix, enz.
- Streef naar eenvoud. Moet een dossier werkelijk aan àl die criteria tegelijk voldoen?
- Evalueer of de bijkomende beleidsprioriteiten geen onnodige ballast zijn.

2. DE BOOG STAAT TE LANG ONDER SPANNING

De moeilijke terminologie en het serieuze dossiergewicht neigt in het voordeel van grote spelers. Een ander aspect waar kleinere actoren mee worstelen is timing.

“Wat is je resultaatsverbinding, als je een half jaar moet wachten op een antwoord? Tegen dan is de dynamiek al plat gevallen.”

- Deelnemer, State of the Region Deerlijk

Indieners ervaren heel wat tijddruk. Anderzijds neemt de overheid wel haar tijd.

Een dossier indienen, verplicht tot ver vooruit denken. We schetsen even het verloop. Wie in 2021 wil organiseren (tussen 1 januari en 31 december), moet al in mei 2020 een dossier indienen (mét stevig engagement van partners). Pas in oktober 2020 volgt het antwoord van de minister. Daarna ligt het proces nog enkele maanden stil, want pas vanaf januari mag het project van start gaan. Reken en tel. De tijd tussen goesting en draagvlak creëren en in uitvoering gaan, bedraagt meer dan een half jaar, soms bijna een volledig jaar! Een grondige beoordeling is wenselijk, maar een kortere spanningsboog tussen aanvraag en effectieve start ook. Hoe hou je anders het enthousiasme bij de betrokkenen vast?

In de marge hiervan, gehoord op State of the Region: Er is nood aan een **eerlijke inschatting** vooraf wat betreft ‘komt mijn project in aanmerking?’ en ook **‘waar vind ik partners?’**

AANBEVELINGEN

- Zorg voor een beknopte (!) maar krachtige procedure in zodat je kort op de bal speelt.
- Help potentiële aanvragers een zelfinschatting van hun slaagkans te maken.
- Zet in op verbinding van regionale partners.

3. AANDEEL EN AUTONOMIE VAN SCW/AK MOET OMHOOG

We weten dat het aandeel sociaal-cultureel volwassenen werk en amateurkunsten niet representatief is. Onze sectoren raken behoorlijk ondergesneeuwd ten aanzien van professionele systemen (kunsten en lokaal cultuurbeleid in de eerste plaats). Gelukkig is er vanaf 'de derde ronde' een kentering merkbaar.

Frustrerend is echter de 'zelflabeling'. Deze geeft geen zekerheid. Per dossier kunnen aanvragers meerdere categorieën aanvinken, een onderscheid tussen hoofdindieners of partners zie je in de lijsten niet en erkend of niet-erkend is niet traceerbaar. De anekdote van de toeristische gids die de hokjes lokaal, sociaal-cultureel, amateurkunsten en kunst aanvinkte is niet uit de lucht gegrepen. In elk geval, als we de lijsten afspeuren dan traceren we op naam van de hoofdindieners maar weinig ontegensprekelijke voorbeelden die zuiver het verenigingswerk vertegenwoordigen. Dit doet vermoeden dat ze vaak als (kleinere) samenwerkingspartner worden meegenomen in een projectaanvraag.

Nochtans was er de oproep om out of the box te denken en cultuurwerking een brede invulling te geven zowel binnen cultuur als jeugdwerk.

Bovenlokaal cultuurwerk is dus ook activering, niet-formele educatie, participatie, kunstcreatie of maatschappelijk experiment. Een verfrissende methodiek of thematische uitdieping kunnen eveneens vanuit een bovenlokaal perspectief. Blijf voldoende oog hebben voor de specificiteit van sociaal-cultureel-volwassenenwerk (het civiel perspectief) en amateurkunsten (in de vrije tijd). Behoud de voeling met die context.

Realiteitszin impliceert ook de mogelijkheid om los van een gemeente of geprofessionaliseerde organisatie de aanvraagdrempel te halen. Tot op heden blijkt uit de analyse van ingediende/goedgekeurde dossiers te vaak dat als vrijwilligersorganisaties in beeld komen, dit vooral als ondergeschikte partner is van grotere spelers. De helft wordt bovendien uitgesloten omdat ze geen vzw zijn, net als 'nieuwe' burgerinitiatieven die vaak als feitelijke verenigingen door het leven gaan.

AANBEVELINGEN

- Overweeg toegang voor feitelijke verenigingen.
- Verfijn de registratie zodat echt duidelijk is welke sectoren hier wel bij varen.
- Heb meer oog voor gelijkmatige spreiding over sectoren heen.
- Vereng cultuurwerk niet. Begrijp ten volle de breedte van sociaal-cultureel volwassenenwerk.
- Vermijd dat kleinere organisaties die (vooral) met vrijwilligers werken enkel via een (ondergeschikte) samenwerking met meer geprofessionaliseerde spelers de kans krijgen om te laten zien wat ze kunnen.

4. WAAR BLIJVEN DE NIEUWE SPELERS?

Het aantal indieners op deze projectlijn daalt. Hoe wil de overheid blijvend stimulansen bieden om deze nieuwe 'tussenzone' te benutten en ontwikkelingen op het terrein kansen te bieden? Founding father minister Gatz riep tijdens het Cultuurforum (januari 2019) op: **"Laat zien wat er allemaal is en wat er kan."** Naar ons aanvoelen zijn er nog niet veel echt nieuwe spelers komen bovendrijven. We zien vooral 'gevestigde' waarden. Vaak grote huizen. De verhouding oud – nieuw helt de verkeerde kant uit.

"Iedereen weet dat 'bovenlokaal' een moeilijke term is. Het zegt eerder wat het niet is, dan wat het wel is."

- Deelnemer, State of the Region Deerlijk

En wat te denken van de regionale Vormingpluscentra die bijna systematisch uit de boot vallen?

Als zij goed motiveren waarom een aanvraag de dagelijkse werking overstijgt (verkennen van iets nieuws, extra tijd, nood aan extra middelen, enz.) sta dan open voor de aanvraag. Vormingpluscentra brengen een inhoudelijk verhaal (cfr. hun beleidsplan en doelstellingen) dat regionaal gespreid is. Het bovenlokale decreet wil flankeren. Een kunstenaarorganisatie krijgt toch ook niet te horen dat hun aanvraag niet in aanmerking komt omdat kunst hun corebusiness is? Hier wordt wel gekeken naar de mate waarin het project de reguliere, feitelijke inhoudelijke werking overschrijdt. Zo zouden ook Vormingpluscentra geëvalueerd moeten worden op basis van hun feitelijke werking en doelstellingen, en niet op basis van het abstracte begrip 'bovenlokaal'.

AANBEVELINGEN

- Pik de rijkdom op, ga actief op zoek naar potentiële aanvragers in het veld.
- Ban Vormingpluscentra niet bij voorbaat als het om bovenlokale projecten gaat.

5. PROJECT ALS KATALYSATOR VOOR AANWEZIGE KIEMEN

Het decreet bovenlokale cultuurwerking schakelt een project gelijk aan nieuwe outcome. **Maar wat als de werking, het initiatief zelf, nieuw is en intern wil groeien?** Verdienen kleinere voorbeeldwerkingen dan geen kans?

Jezelf altijd opnieuw uitvinden is geen sinecure. Bovendien is er een stevig fundament nodig om verder op te kunnen bouwen. **Het Mattheüseffect is gevaarlijk dichtbij.** Welvarende organisaties krijgen makkelijk extra middelen los. Initiatieven die nog maar aan de start staan, of na de overlevingsmodus willen herbronnen (quid coronacrisis) kunnen niet uit dit vaatje tappen. Wat zonde is, zeker gezien de herkomst van deze middelen. Verder geloven we ook dat het bovenlokale verhaal enkel slagkracht heeft als ook lokale groepen stevig in hun schoenen staan.

Uit een bevraging op State of the Region weten we dat 40 tot 50% van de aanwezigen extra geld voor een dynamisch cultuurbeleid zou inzetten op het versterken van wat ze nu al doen. Op hun core-business dus. 30 tot 50% zou uitkijken naar andere doelgroepen en een minderheid zou nadenken over nieuwe thema's.

AANBEVELINGEN

- Investeer eveneens in de groei van kleinere beloftevolle werkingen.
- Vat de term projecten ruim genoeg op.

EVEN CITEREN. DE STEM VAN PARLEMENTAIRES

“We leggen bij de beoordeling van aanvragen sterk het accent op het transversale aspect. We blijven samenwerking tussen organisaties en lokale besturen en/of intergemeentelijke samenwerkingen hierin aanmoedigen.”

- Vlaams Regeerakkoord, 2019-2024

“Bijna alle organisaties die louter met vrijwilligers werken zijn uit de boot gevallen.”

- Orry Van de Wauwer CD&V, Vlaamse Cultuurcommissie, januari 2020

“Bestaat er een mogelijkheid, ik weet het niet, een light versie in te voeren of wat dan ook? Dat moeten we bekijken.”

- Marius Meremans N-VA, Vlaamse Cultuurcommissie, januari 2020

“Het zijn vaak niet-professionele organisaties die vooral werken met vrijwilligers, die heel goede projecten hebben, maar moeilijk de normen van het decreet halen.”

- Marius Meremans N-VA, Vlaamse Cultuurcommissie, april 2020

*“We stellen in de praktijk een aantal pijnpunten vast. **We willen dat decreet herbe-kijken om het tot iets werkbaars te maken.**”*

- Minister-president Jan Jambon N-VA, Wascabimagazine augustus 2020

“Volgens wat ik verneem van een aantal provinciale spelers is de drempel te hoog. We hebben al langer gezegd dat het decreet geëvalueerd moet worden, laat ons daar dus rekening houden met die drempel om subsidies binnen te halen.”

- Stephanie D'Hose, Vlaams Cultuurcommissie, mei 2020

“Bij evaluatie kunnen misschien weer kansen ontstaan voor amateurkunsten, want zo voelt het aan, vooral zij zijn met lege handen blijven staan.”

- Karin Brouwers CD&V, Vlaamse Cultuurcommissie, juni 2020

“Verduidelijk begrippen als cross-sectoraal of transversaal zodat iedereen er dezelfde betekenis aan geeft.”

- Staf Pelckmans Groen, Vlaamse Cultuurcommissie juni 2020

“We zijn er nog altijd niet. Om het bovenlokale volledig te laten openbloeien blijven stimulansen nodig. Er zitten zeker nog interessante dossiers tussen die het nu niet hebben gehaald.”

- Katia Segers Sp.a, Vlaamse Cultuurcommissie, oktober 2020

“Ik wil ook kleinere spelers een kans geven om nu al een plek in te nemen in de bovenlokale ruimte.”

- Minister-president Jan Jambon N-VA, Vlaamse Cultuurcommissie, oktober 2020

VAN CONSTATATIE NAAR OPLOSSINGEN. ONZE SUGGESTIES.

“Bovenlokaal initiatief van sociaal-cultureel werk en amateurkunsten moet op een veel natuurlijkere manier een plaats krijgen in dit decreet.” - Dirk Verbist, De Federatie

GEWENSTE AANPASSINGEN BINNEN DE BESTAANDE PROJECTLIJN

De bovenlokale ruimte geeft mogelijkheden voor onze sectoren. Helaas heeft het nieuwe decreet de verwachtingen (nog) niet kunnen inlossen. De eisen voor een projecttoelage liggen voor de vrijwilligersverenigingen en amateurkunstengroepen te hoog. Bovendien is de concurrentie met de vele andere – vaak professionele – spelers hoog. Ze verdienen evenwaardige kansen.

We hernemen de aanbevelingen uit vorige pagina's:

Piste a: valt op te lossen binnen de huidige projectlijn	Piste b: kan je bijsturen via een light-lijn
<ul style="list-style-type: none"> • Ga voor heldere taal. Vermijd vakjargon. • Streef naar eenvoud. Moet een dossier werkelijk aan àl die criteria tegelijk voldoen? • Zet in op verbinding van regionale partners. • Vermijd dat kleinere organisaties die (vooral) met vrijwilligers werken enkel via een (ondergeschikte) samenwerking de kans krijgen om te laten zien wat ze kunnen. • Ban vormingpluscentra niet bij voorbaat als het om bovenlokale projecten gaat. • Evalueer of de bijkomende beleidsprioriteiten geen onnodige ballast zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Overweeg toegang voor feitelijke verenigingen. • Heb meer oog voor gelijkmatige spreiding over sectoren heen. • Investeer eveneens in de groei van kleinere beloftevolle werkingen. • Vat de term projecten ruim genoeg op.
<ul style="list-style-type: none"> • Help potentiële aanvragers een zelfinschatting van hun slaagkans te maken. • Verfijn de registratie zodat echt duidelijk is welke sectoren hier wel bij varen. • Vereng cultuurwerk niet. Begrijp ten volle de breedte van sociaal-cultureel volwassenenwerk. • Pik de rijkdom op, ga actief op zoek naar potentiële aanvragers in het veld. • Zorg voor een korte (!) maar krachtige procedure. 	

Pas waar mogelijk aan binnen de huidige contouren. Neem de overige adviezen mee naar een uitbreidingsoptie. Piste b...

GEWENSTE UITBREIDING: INSTALLEER EEN LIGHT-LIJN

"Pas de basis goed zit, hebt je ruimte om te heroriënteren of je werking (bovenlokaal) een boost te geven."

- Ellen De Boeck, De Federatie

De Federatie blijft pleitbezorger om zoveel mogelijk bottom up initiatief de finish te zien halen.

Binnen de geest van het bovenlokaal denken, kan de toevoeging van een light-projectlijn zorgen voor een lagere drempel en minder concurrentie met geïnstitutionaliseerde spelers. Deze toevoeging is ondermeer belangrijk omdat heel wat amateurkunstprojecten middelen verloren zijn door de actuele bestuurshervormingen. **Een light-impulslijn voor kleinere bovenlokale initiatieven die risicovol of ambitieus bezig zijn en hierin willen groeien**, kan inspelen op onze besognes. **Ons voorstel: reserveer 1 miljoen binnen het bovenlokale decreet.**

Er is budget, nu nog goede wil

- Stel (1,2 of 3 jaar) 7.000 euro beschikbaar per project
- Zo geef je minstens 140 initiatieven een duwtje in de rug
- Dit zijn circa 1.000 vrijwilligers die zich gesteund weten door de Vlaamse overheid

Vorig jaar was er 682.572 euro over op de projectlijn. Dit jaar is nog maar 35% van het beschikbare budget besteed. Er is ruimte...

Voor deze impulslijn denken wij vooral richting niet-professionele spelers (ook feitelijke verenigingen), met een maximum van 1 VTE. Ze genieten regionale uitstraling of streven die na. Opzet: vrijwilligers stimuleren om met een bescheiden impuls, boven zichzelf uit te stijgen zodat ze nadien echt goed vertrokken zijn. Zie dit als een **hefboomsubsidie** om bestaande kiemen (en dus niet perse iets nieuws) te professionaliseren.

Laat bij de aanvraag voldoende ruimte om in eigen woorden begeesterd uit te leggen wat de opzet is. **Niet aan alle criteria uit de gekende subsidielijnen moet tegelijk voldaan worden.**

De nadruk komt hier in eerste instantie misschien iets minder op samenwerking te leggen, maar des te meer op opschaling van de eigen werking, zodat deze nadien klaar is om de culturele wereld verder te verkennen. Zie het als een investering in de prilste vorm van tussenniveau.

Deze opstap zou ertoe kunnen leiden dat organisaties zich in een volgende fase voldoende voorbereiden om in te dienen op de projectlijn bovenlokaal zoals we die nu kennen, **al mag dat zeker niet rechtstreeks de bedoeling van de light-lijn zijn! Een eigen werking en de groei ervan kan an sich zeer waardevol zijn om het culturele landschap te verrijken.**

LIGHT-LIJN IN CONCRETO. EEN VOORZET.

Appellerend op een lage planlast, een voorstel voor een korte en eenvoudige aanvraag- en toekenningsprocedure. Idealiter wordt de aanvraag op 2 A4-tjes gevat.

Mogelijke toetsstenen:

- Feitelijke verenigingen, vzw's of coöperatieven zijn hoofdindiener. Gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of gemeentelijke adviesraden kunnen hoogstens partner zijn in het project.
- Is van belang voor grotere groepen mensen of organisaties, ook buiten de eigen gemeentegrenzen. Toon draagvlak of sociale meerwaarde aan.
- Levert een bijdrage aan een maatschappelijke behoeften/uitdagingen of speelt in op actuele tendensen.
- Een initiatief van en voor burgers, gedragen door vrijwilligers (max. 1 beroepskracht ter ondersteuning).
- Moet leiden tot een concreet omschreven verbetering. Dit kan zowel zakelijk/professioneel zijn (zoals communicatie op punt zetten, transparante boekhouding, aanvullende financiering zoeken, uitgeschreven actieplan, inzetten op netwerking...) als inhoudelijk (betere spreiding, nieuwe doelgroep, focus op diversiteit, samenwerking, bijkomend aanbod, verdieping, nieuwe dynamiek, out of the box...).
- Is realistisch, kwalitatief en haalbaar qua aanpak.
- De ambities of vooropgestelde oplossingen staan in verhouding tot het gevraagde budget. Er is geen eigen inbreng nodig.
- Het project heeft een correcte kostenraming. De gevraagde projectsteun maakt een aantoonbaar verschil. Je kan als organisatie éénmalig max. 7.000 euro aanvragen of inzetten op een groeiscenario van 2 of 3 jaar à rato van max. 14 à 21.000 euro.

“Een formeel gevoel van waardering door de overheid (projectgeld) is vooral zeer belangrijk voor mensen die zich vrijwillig engageren.”

- Deelnemer, State of the Region Aarschot

We beogen geen nominatieve of structurele ondersteuning. **Wel een projectstimulans voor initiatieven die willen bijleren op een zelf gekozen ontwikkelingsdoelen. Door gefaseerd te werken (1 tot 3 jaar) kunnen ze een groeitraject afleggen en aftasten waar hun actieradius ligt.**

State of the Region is een wekerend gegeven. Twee à drie keer per jaar bouwen De Federatie, De Wakkere Burger, Kwadraet/Schakel en vormingpluscentra samen aan een spraakmakend event voor initiatieven met ambitie en projecten die het lokale (willen) overstijgen.

State of the Region biedt informatie, feedback, inspiratie en ontmoeting. Experts (zoals OP/TIL) reiken tips en tools aan, maar ook onderlinge kennisdeling draagt bij tot groei en grotere slagkracht.

Tegelijk polsen we naar noden en geven aanwezige society designers een stem in het debat. **Want de komst van het bovenlokale tussenniveau biedt uitdagingen en kansen, maar vraagt evengoed alertheid.** Doet het decreet wat het moet doen? Voelen vrijwilligers sociaal-cultureel werk en amateurkunsten zich aangesproken?

Wat loopt goed en wat kan beter? Wij gingen praten met de buik van Vlaanderen.

We waren al te gast in Aarschot (5 dec 2019), Deerlijk (5 maart 2020) en Torhout (6 okt 2020) en bereikten zo ruim 220 mensen. Genk (uitgesteld) en het Gentse staan op de planning in 2021.

ELKE STATE OF THE REGION GEVEN DEELNEMERS AAN DAT DERGELIJKE REGIO-OVERKOEPELENDE INITIATIEVEN VAKER MOGEN PLAATSVINDEN.